

BEERNAERT, August, advocaat, volksvertegenwoordiger, staatsman (Oostende 26 juli 1829 - Luzern 6 oktober 1912).

Zoon van een staatsambtenaar, ontving huisondericht van zijn moeder en promoveerde in 1850 te Leuven tot doctor in de rechten. Na post-universitaire studie in Parijs, Bonn en Heidelberg vestigde August Beernaert zich in Brussel, waar hij spoedig naam maakte in de juridische kringen. Zijn politieke ideeën waren liberaal geïnspireerd, doch hij distantieerde zich van het laïcisme in de liberale partij.

De beslissing zowel als de partijkeuze wekten verwondering, toen Beernaert in 1873 besloot tot een politieke loopbaan. Hij aanvaardde het ministerie van openbare werken in het katholieke kabinet-De Theux-Malou en werd een jaar later tot volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Tielt gekozen. In de oppositie tegen de radicaal-liberale regering-Frère Orban (1878-'84) werkte Beernaert aan de organisatie en het programma van de katholieke partij. Hij was minister van landbouw, nijverheid en openbare werken in de overgangsregering-Malou-Jacobs en vormde in oktober 1884 een nieuw katholiek kabinet, dat hij leidde en waarin hij minister van financiën was (1884-'94). Beernaert voerde een krachtig centrumbeleid, waardoor een eind kwam aan de partijpolitieke radicalisering van de vorige jaren. Ook aan andere problemen gaf hij een grondige en vaak beslissende oplossing. Zo stimuleerde Beernaert de economische ontwikkeling van België tot een nijverheidsstaat en bevorderde consequente aanpassingen in de landbouw. Hij hielp de koloniale plannen van Leopold II verwerkelijken en bereidde de latere overname van Kongo door België voor. Bovendien nam hij het initiatief tot de sociale wetgeving en steunde ook de democratisering op politiek gebied. Deze kreeg gestalte in de grondwetsherziening van 1893 met de hervorming van de senaat en de invoering van het algemeen meervoudig stemrecht. Principieel veroordeelde Beernaert de officiële miskenning van het Nederlands na 1830 als „een schreeuwende onrechtvaardigheid”, waarvoor hij de verfranste leidende standen in Vlaanderen verantwoordelijk achtte. Daarbij wees hij terecht op de psychologische en sociale vervreemding ten gevolge van de breuk tussen volkstaal en landstaal. Eerder uit een Belgisch dan uit een Vlaamsgezind streven naar rechtvaardigheid heeft Beernaert enkele eisen van de V.B. ten dele ingewilligd door het uitoefenen van enige druk op de toepassing van de bestaande taalwetten, door bankbiljetten, munten

en postzegels ook van een Nederlandse tekst te voorzien en door de oprichting – een oud Vlaams verlangen – van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (1886). Vele Vlaamsgezinden hadden op een ruimere tegemoetkoming gehoopt. Maar Beernaert begreep niet altijd de gegrondheid van de Vlaamse grieven, die trouwens door anti-Vlaamse krachten werden geminimaliseerd of ontkend. De met emotie geladen taal- en cultuurstrijd verontrustte hem. Hij pleitte voor wederzijds begrip en goede verstandhouding tussen Vlamingen en Walen op basis van rechtvaardigheid en gematigdheid, al een noodzaak voor het voortbestaan van België.

Toen in 1894 zijn wetsontwerp tot invoering van de evenredige vertegenwoordiging in de afdelingen van de Kamer werd verworpen, nam Beernaert ontslag. Hij bleef in het parlement zitting houden als volksvertegenwoordiger voor Roeselare-Tielt en was van 1895 tot 1900 Kamervoorzitter. Nochtans verminderde zijn belangstelling voor de binnenlandse politiek; zijn grote persoonlijkheid, juridische vorming en staatsmanschap dreven hem naar een rusteloze strijd voor eenmaking van het internationaal recht en voor beperking van de bewapening en de oorlogvoering. Het was tijdens de zitting van de Interparlementaire Unie in 1912, dat August Beernaert op drieëntachtigjarige leeftijd in Zwitserland overleed. Drie jaar daarvoor had hij de Nobelprijs voor de Vrede ontvangen.

LITERATUUR: P. Fredericq, *Schets eener geschiedenis der Vlaamsche Beweging*, I-II (1906-'08); - E. Carton de Wiart, *Auguste Beernaert. Sa vie et son œuvre* (1913); - E. van der Smissen, *Léopold II et Beernaert d'après leur correspondance inédite de 1884 à 1894*, 2 dln. (1920); - H. Carton de Wiart, *Notice sur Auguste Beernaert*, in *Annuaire de l'Académie Royale de Belgique* (1939, p. 293-364); - H. Carton de Wiart, *Beernaert et son temps* (1945); - L. Picard, *Geschiedenis van de Vlaamse en Groot-Nederlandse Beweging*, II (1959); - *Uit het archief van Frans van Cauwelaert. I Gedenkschriften over Vlaamse Beweging en Belgische Politiek 1895-1918*, met inleiding en aantekeningen door R. de Schryver (1971).

MARC D'HOKER